

תפילות יום הכיפורים ועוד

שליט"א Reviewed by Rav Moshe Heinemann

Written by Shalom Aryeh Greenfield

ערב יום כיפור:

- **Giving blood:** One may donate blood or be tested for antibodies on **ערב יום כיפור**. This is unlike **ערב פסח**, **ערב שבועות** or **ערב סוכות** when one may not donate blood¹.
- **ברכת הבנים:** Many are **נוהג** to give their children a **ברכה** on **ערב יום כיפור**². They say the **ברכות** of **ברכת כהנים**³. If a child is unable to come to receive the **ברכה** in person, the parent may give the **ברכה** remotely⁴. If the child is able to come, he should⁵.

טבילה:

We are **נוהג** for all men over **בר מצוה**⁶ to be **טובל** on **ערב יום כיפור**⁷.

- One may not be **טובל** at the same time as his father, step-father, father-in-law, wife's brother, or his sister's husband⁸.
- One who is **נוהג** to go to the **מקוה** every year on **ערב יום כיפור** but feels that this year it is a **סכנה** for him to go does not need to go. He may instead do **הטלת תשעה קבין**⁹ and have someone pour a bucket of at least three and a half gallons of water on him.

Lighting candles:

- **נר יום כיפור:** The **מנהג** is for every married man to light one candle on **ערב יום כיפור** that will burn for the entire **יום כיפור**¹⁰. Some call this candle a **נר יום כיפור**. The married man or his wife should light this candle.
 - Some put the **נר יום כיפור** in their bedroom and others keep it someplace other than their bedroom. One should follow his **מנהג**. Those who are **נוהג** to bring it to **Shul** should only do so if the **Shul** allows him to bring it there.
 - We light the **הבדלה** candle on **ערב יום כיפור** from the flame of the **נר יום כיפור**¹¹.
- **נר נשמה:** We are **נוהג** that anyone whose father or mother or both were **נפטר** lights a candle that will burn for the entire **יום כיפור**. Some call this candle a **נר נשמה**¹².

¹ כך שמעתי מו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א ועי' שו"ע או"ח סי' תס"ח סעיף י'

² מטה אפרים סי' תרי"ט סעיף ב'

³ אלף המגן סי' תרי"ט ס"ק ז'

⁴ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א כמו שמצינו שהכהנים מברכין לעם שבשדות שאנוסין ואינם יכולים לבא (שו"ע או"ח סי' קכ"ח סעיף כ"ד)

⁵ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א כמו שמצינו בכל התורה שהיה המתברך לפני המברך כגון ויחי מ"ט: ח' - "קחם נא אלי ואברכם". ועי' באלף המגן סי' תרי"ט ס"ק ד' בשם ספרי הקדש.

⁶ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א שאין כדאי להביאם מקודם בר מצוה

⁷ שו"ע ורמ"א סי' תר"ו ועי' מ"ב ס"ק י"ז

⁸ רמ"א אבן העזר סי' כ"ג סעיף ו' עם הנושא כלים ועי' רמ"א יו"ד סי' רמ"ב סעיף ט"ז

⁹ מ"ב סי' תקפ"א ס"ק כ"ו

¹⁰ מ"ב סי' תר"י ס"ק י"א ומטה אפרים סי' תר"ג סעיף ח'

¹¹ רמ"א או"ח סי' תרכ"ד סעיף ה'

¹² רמ"א או"ח סי' תר"י סעיף ד' ומטה אפרים סי' תר"ג סעיף ח'

• **נרות יום טוב:**

- One must make sure that the candles have enough wax/oil that they will see them burning when they arrive home from Shul.
- The **women** light candles on **ערב יום כיפור** just like they do on **שבת**. They say the **ברכה** of **יום הכּפּוּרִים** (שְׁבַת וּשְׁל) afterwards, they say the **ברכה** of **שְׁהֲחִינּוּ** even if they plan to be in Shul for **נְדָרִי**¹³. They do not repeat the **ברכה** of **שְׁהֲחִינּוּ** in davening.
 - If a woman is not being **מקבל יום כיפור** when she lights, such as if she plans to go to Shul by car after lighting (before **יום כיפור**), she should wait and say **שְׁהֲחִינּוּ** with the **ציבור**.
- If a **man** is lighting, he waits and says **שְׁהֲחִינּוּ** with the **ציבור** in Shul after **נְדָרִי**.

Things that are אסור on כיפור

Every **מלאכה** which is **אסור** on **שבת** is also **אסור** on **יום כיפור**¹⁴. Additionally, it is **אסור** to do **רחיצה** (washing) or **סיכה** (smearing)¹⁵.

- **סיכה** refers to smearing something on one's skin even if it is done to wash off sweat¹⁶. This includes rubbing oil, liquid¹⁷ soap, deodorant, or hand sanitizer. Creams and ointments have additional problem that they may not be smeared on **שבת**. Rav Heinemann has checked Purell® brand hand sanitizer and it is permitted to be used on **שבת**. He has checked SANIT® hand sanitizer and it may not be used on **שבת**.
- **רחיצה** refers to washing any part of one's skin – even just dipping a finger in water. However, one may wash off dirt or sweat¹⁸.
 - **Washing to disinfect:** If one's hands are clean, but he is worried because he touched an item which is used by the **ציבור** (public) he may wash them as this is also considered cleaning. If one is davening at a Shul that requires everyone to use hand sanitizer or wash their hands before touching the **ספר תורה** and he was called up for an **עלייה** he may do so even if he has antibodies¹⁹.
- **רחיצה vs. סיכה:** If one has a choice between washing his hands and using hand sanitizer he should rather wash his hands²⁰.

¹³ כך שמעתי ממורי הרב משה היינעמאן שליט"א שכן נהגו

¹⁴ בה"ל סיתרי"א ד"ה כל מלאכה. עירוב This includes that one may not carry without an

¹⁵ שו"ע או"ח סי' תרי"א סעיף א' - ב'

¹⁶ שו"ע או"ח סי' תרי"ד סעיף א'

¹⁷ Bars of soap or deodorant are אסור for additional reasons.

¹⁸ שו"ע או"ח סי' תרי"ג סעיף א'

¹⁹ כך שמעתי ממורי הרב משה היינעמאן שליט"א דזה ג"כ נחשב משום נקיות

²⁰ מ"א סי' תרי"ד ס"ק א' "סיכה הוי תענוג טפ"י וכן איתא בלבוש, ובמ"ב שם ס"ק א' "אף שהוא שלא לתענוג אסור".

Right before the start of **יום כיפור** the **חזן** says ²¹ **כל נדרי** and the **ציבור** says it along. Two men stand next to him²² – one on each side²³. We are **נוהג** to take two **ספרי תורה** out of the **ארון קודש**²⁴. These are held by men who stand at the sides of the **חזן**. The **חזן** starts with saying **אור זרוע לצדיק**.

- **Davening at a מנין with only one ספר תורה:** If a **מנין** has only one **ספר תורה**, the person holding the **ספר תורה** should stand on the **חזן**'s right side. Another man should also stand on the **חזן**'s left side even though he is not holding a **ספר תורה**²⁵.
- **Davening at a מנין without a ספר תורה:** If a **מנין** does not have a **ספר תורה**, one man should still stand on each side of him even though they are not holding **ספרי תורה**²⁵.
- **Davening ביחידות:** One who is davening at home for **יום כיפור** does not say **אור זרוע**. He only says **כל נדרי** if the **נוסח** that he uses is **הָאֵלֹהִים הָאֵלֵינוּ**. However, if he uses the **נוסח** of **הָאֵלֹהִים הָאֵלֵינוּ** he does not say it when davening **ביחידות**²⁶.
- **The ברכה of שְׁהַחֲנוּנוּ:** After **כל נדרי** the **חזן** says **שְׁהַחֲנוּנוּ** out loud. Those who did not say it by **הדלקת נרות** say it quietly along with the **חזן**. They finish before the **חזן** so that they can say **אמן** to his **ברכה**. One who is davening **ביחידות** and did not say it when lighting **נרות** should say it at davening²⁷.

Many people are **נוהג** to say **שיר היחוד** after **מערב** on **יום כיפור** night. Some open the **ארון קודש** for certain parts. A **מנין** that does not have a **ספר תורה** and even one who is davening **ביחידות** may say it.

Wearing shoes during ברכת כהנים (דוכן): The **כהנים** are not allowed to wear *any* shoes²⁸ when they **דוכן**²⁹. If a **כהן** is at an outdoor **מנין** and the ground is muddy, he can loosen his shoes so that he will later be able to slip them off without touching them. He can then wear his shoes until he reaches the area where he plans to **דוכן**. Before the **ברכה** on **ברכת כהנים** he slips off his shoes being careful not to touch them with his hands. He should prepare a piece of cardboard or other item to put down on the ground so that he can stand on it during **ברכת כהנים**.

²¹ שו"ע או"ח סי' תרי"ט סעיף א'

²² מ"ב סי' תרי"ט ס"ק א'

²³ שו"ע או"ח סי' תרי"ט סעיף ד'

²⁴ אלף המגן סי' תרי"ט ס"ק י"ח בשם האריז"ל

²⁵ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

²⁶ כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א וביאר דכשאומר על העבר צריך הוי התרת נדרים ואין אדם מתיר נדרי עצמו. אבל על להבא יכול להתנות.

²⁷ מטה אפרים סי' תרי"ט סעיף י"ב

²⁸ רמ"א או"ח סי' קכ"ח סעיף ה' do not Even though the reason not wear shoes only applies when they have laces, we do not even

wear slip on shoes for Duchening

²⁹ שו"ע או"ח סי' קכ"ח סעיף ה'

- Even if a כהן forgot to prepare a piece of cardboard to stand on and has (non-leather), non-laced slippers he may not wear them for ברכת כהנים³⁰.

וידוי: On **יום כיפור** one says וידוי several times. This is the most important part of davening added for **יום כיפור**. It is said by every תפילה at the end of שמונה עשרה. It is also said during חזרת הש"ץ by most תפילות³¹. The exception is **יום כיפור** where it is said at the end of שמונה עשרה but not in חזרת הש"ץ³². וידוי begins with the words אָבֶל אֶנְחֵנוּ וְאֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ.

- **Talking during וידוי:** One may not talk during any part of the וידוי. However, one answers אשמנו, בגדנו and קדושה even if he is in middle of וידוי³³.
- **Standing for וידוי:** One must stand³⁴, for the entire וידוי. He may not lean hard enough on something that he will fall if it is taken away³⁵.
 - The מנהג is to stand for the entire סליחות. At the very least one should stand for ארון קודש and whenever the מידות is open³⁶.
- **Leaning for וידוי:** One should bend forward in a bow, for the entire וידוי³⁷ until after he says the words תַּעֲתֶעֱנֵנוּ. He then leans over for שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ and remains leaning until שְׁאָנוּ חֲבִיבִין עֲלֵיהֶם אֲרָבַע מֵיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה שְׂרָפָה כּוֹ³⁸. He does not need to lean when saying the words ועל כולם... סלח לנו מחל לנו כפר לנו. He may pause and straighten up between phrases. This applies even if he is davening ביחידות.
- **"Klapping" during וידוי:** We are נוהג to pat our chest near the heart with our right fist every time that we say an עבירה during וידוי³⁸. This applies when saying each word of אָשְׁמֵנוּ, בָּגַדְנוּ, when saying the word "חָטָא" in the שְׁחַטָּאנוּ, and when saying each עונש during קרבן and עונש³⁹.
- **ידוי during חזרת הש"ץ:** One says וידוי during חזרת הש"ץ out loud⁴⁰ together with the ציבור. One who is davening with a מנין, but is still davening שמונה עשרה when the ציבור says the וידוי, should say וידוי when he finishes שמונה עשרה. One who is davening ביחידות should make sure to say an extra וידוי after שמונה עשרה.

³⁰ כך שמעתי ממורי הרב משה היינעמאן שליט"א מפני שכן המנהג

³¹ רמ"א או"ח סי' תר"ז סעיף ג'

³² רמ"א או"ח סי' תר"ז סעיף ה'

³³ מ"ב סי' תר"ז ס"ק י"א

³⁴ רמ"א או"ח סי' תר"ז סעיף ג'

³⁵ מ"ב סי' תר"ז ס"ק י'

³⁶ מטה אפרים סי' תקפ"א סעיף י"ח, וקיצור שולחן ערוך סי' קכ"ח סעיף ה'

³⁷ מ"ב סי' תר"ז ס"ק י'

³⁸ מ"ב סי' תר"ז ס"ק י"א

³⁹ כך שמעתי ממורי הרב משה היינעמאן שליט"א

⁴⁰ רמ"א או"ח סי' תר"ז סעיף ב'

קריאת התורה:

- **If a מנין has one ספר תורה and the laining is from two פרשיות:** On כיפור morning, the main laining is from a פרשת מות אחרי מות whereas the מפטיר is from פרשת פנחס. If a מנין has only one ספר תורה, they say חצי קדיש and then roll the ספר תורה⁴¹. They do not do הגבהה in between.
- **Moving a ספר תורה:** In general, a ספר תורה should not be moved around to use at different מנינים⁴². The מנין should come to where the ספר תורה is.
 - **Exception:** בדיעבד, if a מנין of people need to hear laining and it is not practical for them to go to the ספר תורה; the ספר תורה may be brought to them⁴³.
- **When to bring the ספר תורה outside:** If the מנין is in the Shul's yard⁴⁴ it should be kept inside in the ארון קודש and brought out when it is time to lain. They say the ייג מידות before the morning laining immediately after bringing the ספר תורה out to the מנין.
- **ביחידות when davening ספר יונה and קריאת התורה:** After קריאת התורה at מנחה we lain ספר יונה. If one is davening ביחידות he may lain it himself if he wants. One may also lain the regular קריאת התורה of the morning and afternoon to himself.

יזכור

ביחידות is said before מוסף on כיפור. One may say it even if he is davening ביחידות.

נעילה: After מנחה we daven נעילה. One should make sure to start before שקיעה⁴⁵. The earliest one may start is after המנחה⁴⁶.

- In one of the פיוטים during חזרת הש"ץ of נעילה there is a line with words "היום יפנה". If one reaches that line after it looks dark outside, he replaces it with the words "היום יפנה השמש בא ופנה"⁴⁷.
- **Blowing the שופר:** During קדיש at the end of נעילה the שופר is blown⁴⁸. It may not be blown before השמשות⁴⁹.
 - If one is davening ביחידות he is not required to blow the שופר but may do so if he wants⁵⁰.

⁴¹ שו"ע או"ח סי' קמ"ד סעיף ג'

⁴² שו"ע או"ח סי' קל"ה סעיף י"ד "אין מביאין אצלם ס"ת אפילו בר"ה וביום הכיפורים"

⁴³ עיין בה"ל סי' קל"ה ד"ה אין מביאין לענין עשרה בני אדם בבית האסורים

⁴⁴ מטה אפרים סי' תקפ"ד סעיף כ"ד

⁴⁵ מ"ב סי' תרכ"ג ס"ק ב'

⁴⁶ שער הציון סי' תרכ"ג ס"ק ה' In Baltimore this year 5881 it is at 5:40

⁴⁷ שער הציון סי' תרכ"ג ס"ק ו' ע"פ מו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

⁴⁸ שו"ע או"ח סי' תרכ"ג סעיף ו'

⁴⁹ כך פסק מו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

⁵⁰ כך פסק מו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

Bowing down during davening: It is אסור for one to bow down with his forehead directly on the ground or floor⁵¹. Men⁵² are נוהג to bow down on the floor during certain parts of חזרת השי"ך of מוסף on יום כיפור. One must be careful to put something such as a towel or sheet of paper between his head and the floor or ground⁵³.

- Many people *also* put a towel or sheet of paper between their knees and the floor. This is done to prevent their pants from becoming dirty⁵⁴. If they do become dirty one would want to clean them off. It is often אסור to clean them off on יום טוב.
- When bowing down for עלינו, one lowers to his knees for the words ואנחנו כורעים ומשתחוים. He then leans over with his hands on the floor from the word ומודים until he says אין עוד⁵⁵. Many are נוהג to also lower their head to the floor when their hands are on the ground⁵⁶.
- When bowing down by the עבודה, one lowers to his knees while saying היו כורעים ומשתחוים ומודים. He then bends over with his hands on the floor while saying על פניהם and keeps it lowered until after he says the words לעולם ועד.
- One who is davening ביחידות does not bow even if he says the עבודה.

Eating on יום כיפור

Davening vs. fasting: One should rather stay in bed the entire day and not daven at all than eat even less than a שיעור⁵⁷.

How much to eat or drink: If there is a possible or sure danger that may come about from fasting, one is required to and receives a מצוה for eating. However, if it will suffice, one may only eat and drink a small amount at a time⁵⁸.

- **Liquids:** One should drink less than a מלא לוגמיו and then wait seven minutes to drink again. Ideally one should measure his own מלא לוגמיו before יום כיפור⁵⁹. If not, one should assume 1.5 fl oz for an adult.
- **Solids:** One should eat less than a כותבת and then wait nine minutes before eating again. This is 1.5 oz regardless of the size of the person⁵⁴.

⁵¹רמ"א או"ח סי' קל"א סעיף ח'

There are different מנהגים regarding women. A woman should follow her מנהג or ask the Rav in the Shul where she is davening. מפי השמועה שמעתי בשם הרב משה פיינשטיין זצ"ל שאין משתחוים כיון שלא עשו עבודה במקדש.

⁵²מ"ב סי' קל"א ס"ק מ"א ומ"ב סי' תרכ"א ס"ק י"ד

⁵³כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א

⁵⁴מטה אפרים סי' תקצ"ב סעיף א'

⁵⁵רמ"א או"ח סי' תרכ"א סעיף ד'

⁵⁶כך שמעתי ממו"ר הרב משה היינעמאן שליט"א כיון דתפילה הוי מדרבנן והתענית הוי מן התורה

⁵⁷שו"ע או"ח סי' תרי"ב סעיף א' וסי' תרי"ח סעיפים ז'-ח'

⁵⁸ע"י מ"ב סי' תרי"ב ס"ק כ"ג-כ"ד וסי' תרי"ח סעיף ז' ומ"ב שם ס"ק כ"א To do so: Fill as much liquid on one can fit on one side of the mouth as be able to hold it there. Then spit it out into a cup and measure how much your personal amount is.

- **One does not need to wait between liquids and solids:** One may drink and eat the aforementioned amounts one immediately after the other⁶⁰.
 - For instance: One may dissolve sugar to 1.5 fl oz and drink it right before or right after eating dry sugar.

If the aforementioned amounts will not suffice, for liquids one may drink every two minutes and for solids every seven minutes⁶¹.

If the above amounts will still not suffice, one may eat and drink as needed.

- If one is unsure if its feeding the small amounts is sufficient (or if eating at all is necessary) and there is no expert available to ask – be מחמיר in נפש an give the חולה to eat and drink.

תפילות יו"כ:

Which parts of davening are most important: If a woman is home to supervise her young children and is unable to say the whole davening, certain things are more important to be said. The order of importance is as follows⁶²:

1. **ידוי** : The most important thing is to say ידוי at least once on **יום כיפור** itself⁶³.
2. **ברכת השחר**: She should say ברכת השחר beginning with **ידים** על נטילת through הגומל the end of **שנה**. For a woman, this can be said any time before שקיעה.
3. **שמע**: She should make sure to say the first פסוק of שמע and ברוך שם. For a woman, this can be said any time during the day but preferably before קריאת שמע.
4. **שמונה עשרה** : She should say each of the five שמונה עשרה - מעריב , שחרית , מוסף , נעילה and מנחה. If she can't say all five she should say whichever ones she can.
5. **ידויים**: Each שמונה עשרה includes a ידוי for a total of five. If she has time for more she should say ידוי another five times for a total of ten over **יום כיפור**⁶⁴.
6. **פיוטים** : On **יום כיפור** there are many פיוטים said during חזרת הש"ץ. The woman may choose which פיוטים she finds most inspirational.

There are similar rules for a man who is too sick to daven everything. The notable exception is that for a man it is more important to say the three paragraphs of שמע before שמונה עשרה than סוף זמן קריאת שמע.

⁶⁰ שו"ע או"ח סי' תרי"ב סעיף ב'

For example: One can drink 1.5 fl oz of liquid at 9:00 am as well as eat 1.5 OZ of solid at 9:00 am. At 9:07 he may drink another 1.5 fl oz of liquid, and at 9:09 1.5 oz of solids. At 9:14 he may drink 1.5 fl oz liquids and at 9:18 he may eat 1.5 oz

solids. He may continue like this as long as necessary⁶¹

⁶² כך שמעתי ממורי הרב משה היינעמאן שליט"א

⁶³ אבל אנחנו ואבותינו חטאנו She should minimally say

⁶⁴ על חטאים and על חטא and אשמנו including ידוי If possible this should be the full